

Onderwerp: Internetconsultatie WSOB

Aan: Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen

Van: Rixt Heegsma, directeur bestuurder Bibliotheken Mar en Fean.

Datum: 16 december 2024

Inleiding

Bibliotheken Mar en Fean, is een bibliotheekorganisatie met 12 vestigingen in drie gemeenten in Friesland. Met deze reactie wil ik graag een aantal zaken meegeven over de concept WSOB en de daarmee samenhangende AMvB. Ook de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) heeft een reactie verzonden en daar sluit ik mij van harte bij aan. Aanvullend hierop heeft Bibliotheken Mar en Fean een reactie opgesteld met drie belangrijke punten; de koppeling van de wet aan brede welvaart, een volwaardige bibliotheekvoorziening en de beperkte ondergrens.

Koppel de wet aan de doelen van brede welvaart.

De wet draagt bij aan belangrijke maatschappelijk doelen, maar mist de brede scope die het Unesco Public Library Manifest wel heeft m.b.t. SDG's en het concept van brede welvaart. Dit is een gemiste kans om de maatschappelijke waarde van de Bibliotheek te maximaliseren.

Bibliotheken Mar en Fean en haar gemeenten versterken elkaar in de maatschappelijke opgaven van brede welvaart. Kansengelijkheid, een fijne en gezonde leefomgeving, vitaliteit, sociale verbondenheid tussen mensen, de mogelijkheid om mee te kunnen doen en jezelf te ontplooiën dragen bij aan een fijn en gelukkig leven. Dat doen we voor, door en met de mienskip. Door op te trekken in de activiteiten en dienstverlening en een platform te zijn waar mensen van elkaar en met elkaar leren. Bibliotheken dragen bij aan die brede welvaart met o.a: **Sociale cohesie en inclusiviteit:** Door mensen en gemeenschappen te verbinden dwars door alle bubbels heen en door democratische participatie te versterken. **Door digitale geletterdheid:** Burgers helpen omgaan met technologische veranderingen en de digitale kloof dichten. Door **Veerkracht en schokbestendigheid:** Mensen toegang bieden tot informatie en vaardigheden om te reageren op crises zoals werkloosheid, klimaatverandering, of sociale ontwrichting.

Beleidsaanpassing: We stellen daarom de volgende voor: Koppel brede welvaart expliciet aan de bibliotheekdoelen, met aandacht voor sociale cohesie, veerkracht en lokale participatie. Voorkom hiermee een te eenzijdige benadering van de "boekenbibliotheek" en versterk hiermee de relatie tussen openbare bibliotheken en de gemeenten in de samenwerking op brede maatschappelijke thema's.

Een volwaardige bibliotheekvoorziening

De volwaardige bibliotheek is meer dan een bibliotheekvestiging. De wet gaat te veel uit van een boekenbibliotheek in plaats van uit een brede volwaardige bibliotheekvoorziening.

Lokale worteling en samenwerking maken dat een bibliotheek verschillende verschijningsvormen kent. BMF heeft 12 bibliotheekvestigingen, maar is ook actief in de kinderopvang, de consultatiebureaus, in buurthuizen in de hal van het ziekenhuis, op het strand in de zomer en op een pop up locatie in het centrum van de stad, in het theater en in woonzorgcentra en op festivals. De essentie daarvan is dat we aansluiten bij wat mensen en doelgroepen nodig t.a.v. onze maatschappelijke opgaven en hen daar ook bereiken.

Beleidsaanpassing: We stellen daarom het volgende voor: benoem de brede maatschappelijke opgaven (zoals geformuleerd in het convenant) in de wet en zorgplicht en gebruik de consistent de term volwaardige bibliotheekvoorziening. Stel inhoud vast voor het meerjarenplan en normering, met daarbij de volgende elementen: Invulling aan de maatschappelijke opgaven conform convenant, openingsurennorm, bekostigingsnorm, aanwezigheidsnormen op basis van inwonersaantal, spreiding in werkgebied, waarbij ook ruimte is voor flexibiliteit van de bibliotheekfunctie dichtbij de doelgroepen en op andere locaties.

De ondergrens is te beperkt!

De zorgplicht is in de huidige wetswijziging versmald tot een fysieke ondergrens. Iedere gemeente en/of openbaar lichaam dient minimaal één vestiging te hebben, die 15 uur open is, met collectie en professionele bezetting. Het is een reëel risico dat gemeenten deze ondergrens als uitgangspunt zullen nemen voor de 'volwaardige bibliotheekvoorziening'.

Bibliotheken Mar en Fean is gesitueerd in een plattelandsomgeving. Onze grootste gemeente Súdwest-Fryslân heeft circa 91.000 inwoners in een gebied van 908 km². De ondergrens van 1 bibliotheekvoorziening betekent voor o.a. inwoners uit Makkum, Stavoren, en Workum een reis van 25 minuten per auto of een uur op de fiets naar de Bibliotheek in Sneek. De voorzieningen in deze plattelandsregio worden al jaren minder, waarmee de leefbaarheid en kansgelijkheid afneemt. De financiering van de gemeenten staat onder druk (Ravijnjaar) en gemeenten hebben de vrijheid om de extra middelen voor de bibliotheken die via het gemeentefonds verlopen, anders te besteden.

Beleidsaanpassing:

We stellen daarom de volgende aanpassing voor: expliciteer in de zorgplicht de verplichting van besteding van extra middelen aan versterking en groei van de brede bibliotheekvoorziening t.o.v. de huidige situatie. Zorg ervoor dat in het meerjarenbeleidsplan streef (groei) normen worden opgenomen.

Ik doe hierbij een beroep op u om de verbeter suggesties van de VOB en die van ons mee te nemen in de definitieve WSOB.

Hartelijke groet,

Rixt Heegsma

Directeur- bestuurder bibliotheken Mar en Fean.